

jeg tror have ligesaa stor Betydning, og det er dels den lange Vei til mørke Vinteraftener, som Eleverne paa mange Steder have at gaa, men endnu væsentligere Grund, hvorfor Aftenskolerne ikke have kunnet holde sig, er den, at naar Eleverne gaa fra Aftenskolen, saa ere de gaaede hen paa Steder, hvor de helst maatte blive fra, og det har bevirket, at Forældre og Husbonde lidt og ofte ikke have været villige til at lade Børn og Tyende søge Aftenskolen. Lader man derimod Undervisningen foregaa i Dagskolen, da ere de mørke Aftener ikke nogen Undskoldning, og da kunne de unge Mennesker heller ikke gaa fra Skolen til Steder, hvor de ikke burde komme, thi de ventes i Hjemmet, der veed man naar Skolen hører op. Denne Dagskole har jeg tænkt mig ordnet saaledes, at i Stedet for efter Ministerens Forslag ældste Klasse skulde søge Skolen 6 fulde Dage om Vinteren, skulde den søge Skolen 4 fulde og 2 halve Dage, saaledes altsaa, at der blev 2 Eftermiddage til Forsættelsesskolen. Man vil sige: det ville ingen Forældre eller i hvert Fald ingen Husbond gaa ind paa at have en ung Ræf i sin Tjeneste, som søger Skolen om Eftermiddagen om Vinteren. Jeg tror tværtimod, der er ret Mange, som ville gaa ind derpaa. Jeg er overbevist om, at det vil ske paa mange Steder, ganske vist ikke lige med Et, men det vil ske om kortere eller længere Tid. Det skulde imidlertid kun være Drengene, der bleve fri de 2 Eftermiddage, Pigerne kunde benytte disse til at gaa i Haandgjerningskole, da var det den rette Tid. Naar jeg før talte om Smaaskoler, da var det under den Forudsætning, at der saa godt som i dem alle vilde blive ansat Lærere, hvilket jeg vilde anse for meget heldigt. Jeg var forleden Aar, som bekendt, i Sverig, for at gjøre mig lidt bekendt med Almueskolevesen der, og i Smaaskolerne der var der ansat Lærere; det var en Lykt at se, med hvilken Iver de toge sig af deres Gjerning; men det var en endnu større Lykt at se, med hvilken Kjærlighed og Opvaktethed disse Smaaabn toge imod Undervisning. Jeg fik det Indtryk, at vi Mandfolk i Almindelighed ere nogle vene Sinker til at undervise Smaaabn. — Jeg kommer nu til at omtale Skoleforsømmelserne og Skoletvangen. Jeg er ganske vist for Skoletvang, og jeg vilde finde det højt uheldigt, om vi vedtoge en Skolelov, hvorved Tvangen ophævedes, efter hvilken der altsaa kunde ske, hvad jeg frygter vilde ske i ikke saa ringe Omfang, at en Del af de vordebende Statsborgere vilde komme til at opvoxe i tyk Uvidenhed. Vi maa altsaa have Tvang for dem,

der modvillig eller trevrent lade deres Børn søge Skolen. Men det Mulkssystem som vi hidtil have haft, og som den ærede Minister har accepteret her i Lovforslaget, har dømt sig selv. Det har ingen Steder vist sig i Stand til at fremme heldbringende Virkninger, det har tværtimod vist sig, at saavel de der skulde mulktiere, som de der bleve mulktierede, hvad der ikke er saa fært, være meget imod dette Princip. Jeg havde ligesom flere ærede foregaaende Ralere ønsket, at det var blevet overladt til de lokale Skolebestyrelser at mulktiere, hvor de fandt, at Mulkten var nødvendig; men det er ganske vist, at de lokale Skolebestyrelser helst vilde være fri for dette Ansvar. Jeg vil derfor sige, at jeg til Nød kan gaa ind paa den ærede Ministers Princip, naar det blev fastsat, at de lokale Skolebestyrelser kunde eftergive visse forsamte Dage i hver Maaned, og at der for to eller tre Dages Forsømmelse, eller hvilket Tæl man nu vil sætte, i hver Maaned kunde udlades Mulktering. Det har for mig altid været meget uhyggeligt, at naar en Fader eller Moder med Familie blev budt hen til et Bryllup eller en Begravelse, de da ikke kunde tage deres Børn med uden at komme til at staa saa at sige i Gæbestoffen med en Skolemulk. Sa, det har været mig langt mere end uhyggeligt, jeg siger, at det er ligesom Synd, at, naar en Dag-leiters Kone ligger syg, og Manden skal paa Arbejde, og Datteren skal i Skole, Konen da ikke uden at betale Skolemulk kan beholde Datteren hjemme til sin Pleie, saalænge indtil der kunde blive truffet en anden Ordning. Saaledes som Skoleloven af 1814 bestemmer, og saaledes som det nuværende Lovforslag er affattet, vil noget Saadant ikke kunne ske. Det vil blive Tilfældet, at ikke en eneste Skoledag vil kunne forsvømmes uden Mulktering, enhver Forsømmelse vil blive belagt med Mulk, medmindre der er loelig Grund til Forsømmelsen. Men hvad er loelig Grund? Det er kun Barnets Sygdom, og daarligt Veir, men paa ingen Maade Moderens Sygdom. — Jeg kommer nu til Tilsynet, og med Hensyn hertil skal jeg ganske vist indrømme, at jeg holder meget af disse Skoleinspektører, jeg sætter stort Naab til dem, og jeg tror, at denne Institution har bidraget meget til, at Oplysningen i Sverig i de sidste Aar er gaaet saa rask fremad, og jeg tror derfor ogsaa, at den vil kunne bidrage meget til, at Oplysningen her i Landet vil kunne gaa fremad. Jeg tænker ikke paa disse Skoleinspektører nærmest som, om jeg saa maa sige, en Bidst paa Skolelærerne; nei, det egentlige Tilsyn med Skolerne maa ligge hos Forældrene, naturligtvis gennem de stedlige